

Yerli ve Küresel Yatırımcı Gözüyle Durum

ABD ve Avrupa’da yeni yılın ilk ayında belirgenleşen genişletici para politikaları küresel risk iştahını ve fon akımlarını kamçılarken, bu gelişmelerden önce iş dünyamızın değişik kesimlerinde tamamlanan 2011 sonuçları ve yeni yıl ile beklentiler konusundaki anket sonuçları da açıklandı. Artık iskambil falını andıran geleceğe yönelik farklı projeksiyonlar arasında karışan kafalarımızı biraz olsun rahatlatacak bir dayanağımız da var: Henüz küresel belirsizlik yoğun ve beklentiler daha karamsar iken ortaya çıkan sonuçlar ve şekillenen beklentiler ile yeni ortaya çıkan ve olumlu sinyaller içeren gelişmelerin toplamından en azından psikolojik olarak önümüze bakabilecek bir değerlendirme açısı yakalayabiliriz. Tabii piyasa aktörleri ile birlikte bu değerlendirmenin de doğru çıkmama ihtimalini göze alarak...

İş dünyasının beklentileri

Zaten sorun, çok karmaşık bir değişkenler serisinin etkisine açık bir tabloyu önceden bilmek gibi çok zor bir iddiayı gerçekleştirmekten çok, üretimin içinde yer alan ve risk üstlenen aktörlerin daha gerçekçi olması muhtemel karar faktörlerini ve beklentilerini paylaşmak. Ayrıca alınması gereken politika tedbirleri ya da reform inisiyatifleri açısından iş dünyasının görüşleri de ana eğilimler olarak seslendirilmiş oluyor.

Bu açılardan hem İSO gibi yerli sanayinin en büyük ve önde gelen şirketlerini temsil eden meslek odasının, hem de YASED gibi Türkiye’de yatırım yapmış küresel şirketlerin en önemlilerinin toplandığı sivil toplum kuruluşunun üyeleri arasında yaptıkları son anket sonuçları, sıradışı ve çarpıcı bir unsur içermiyor. Veriler basında ayrıntılı olarak yer aldı, ben ana çizgilerinden söz edeceğim. İki kuruluş da geleceğe ilişkin kaygılarının, içerdeki politikalarından çok küresel ekonomide ve sermaye akışlarındaki belirsizliklerden kaynaklandığını belirtiyor. Yine iki kuruluşa göre de 2011’in ikinci yarısında ilk yarıya oranla bir ölçüde kötüleşen sonuçlar olsa bile üretim ve büyüme yönünden olumlu trend devam etmiş. 2012 beklentileri konusunda ise YASED, büyüme de OVP hedeflerine paralel bir öngörü sergilerken İSO, dış koşullarda radikal olumsuzluk çıkmazsa hedefin aşılabileceğini belirtiyor.

Anketlerden ilginç sonuçlar

Türkiye’nin temel sorunları ve hükümetin eylem öncelikleri konusunda İSO işsizlik ve eğitimi, YASED ise cari açık, yapısal reformlar ve büyümenin sürdürülebilirliğini daha fazla önce çıkarıyor.

YASED üyeleri, 100 milyon dolara kadar yatırımlarda bir önceki anket döneminin biraz üstünde istekli görünürken, büyük yani 500 milyon dolar ve üstü yatırımlarda tam aksine bir eğilim içinde. Bu da özellikle geri dönüşü uzun sürecek ve kaldıraç gerektiren yatırımlarda “bekle gör” pozisyonunun alındığını gösteriyor. Ayrıca üye şirketlerin sadece yüzde 34’ünün Türkiye’de arge faaliyetlerinde bulunuyor olması da ilginç bir bulgu olarak göze çarpıyor.

Küresel yatırımların önündeki engeller arasında ilk iki unsur “vergi ve teşvik politikaları” ile “hukuk güvenliği” olmaya devam ederken, evvelce daha geri planda kalan “ekonomik istikrar” üçüncü sırada dikkat çekiyor. 2011’in ikinci yarısında ekonomik istikrarda bir iyileşme, vergi ve teşvik politikalarında kötüleşme algılanıyor. Vergi reformunun gecikmesi, vergi uygulamasında sorunlar ve teşvik sisteminde netleşme olmaması bu sonucu doğuran en önemli nedenler.

Mevzuat beklentileri arasında ilk sıralar, geçmiş dönemlerden beri süren Gelir Vergisi, İdari Yargılama Usulü ve enerji piyasası ile ilgili düzenlemeler yanında yeni anayasa ve gümrük-kaçakçılık düzenlemelerine ait.

Beklentiler düzeliyor mu?

Peki, Ocak’ta yani anketlerin yapıldığı dönemden sonra dış koşullarda ve likiditede gözlenen rahatlamanın bu beklentiler üzerinde yarattığı etki nasıl olmuştur? Özellikle büyüme ve ekonomik istikrar açısından olumlu bir etki yapması muhtemel; tabii rahatlamanın geçici ve aldatici olmaması kaydıyla.

Diğer beklentilerin karşılanması ise dış koşullardan çok, içerideki politika ve uygulamalara bağlı kalmaya devam ediyor.